

**9. téma: Prostorové aspekty
veřejných financí, fiskální
federalismus, fiskální
decentralizace, místní finance**

- **prostorové aspekty veřejných financí**
- **fiskální federalismus**
- **fiskální decentralizace**
- **místní finance**

Základní pojem: fiskální jednotka

- je to určité společenství (*kolektiv - viz veřejná, kolektivní volba*), které vytváří zdroje na příjmové straně a financuje záměry na výdajové straně

PROČ vzniká společenství?

- mikroekonomické důvody**
- makroekonomické důvody**
- mimoekonomické důvody**

FISKÁLNÍ JEDNOTKY:

- **geografické (nejčastěji - státy, kraje, okresy, města ....)**
- **právní**
- **technické**
- **.....**

Fiskální potřeba, fiskální kapacita, fiskální pozice

Fiskální potřeba jednotky j

$$N_j = n_s Z_j;$$

**kde: n_s ... jednotkové náklady na veř.
statek; Z_j ... počet členů**

Fiskální kapacita jednotky j

$$C_j = t_s B_j;$$

**kde: t_s ... standardní daňová sazba; B_j ...
daňová základna**

Fiskální pozice:
$$P_j = \frac{C_j}{N_j} = \frac{t_s^* B_j}{n_s^* Z_j}$$

Optimalizace situace fiskální jednotky:

- stanovení optimálního počtu členů pro daný veřejný statek;
- stanovení optimálního množství veřejného statku pro dané množství členů
- kombinace obou uvedených postupů

PROBLÉM VELIKOSTI OKRSKU

PRO URČITÝ VEŘEJNÝ STATEK

James Buchanan - teorie klubů (theory of clubs)

Předpoklady:

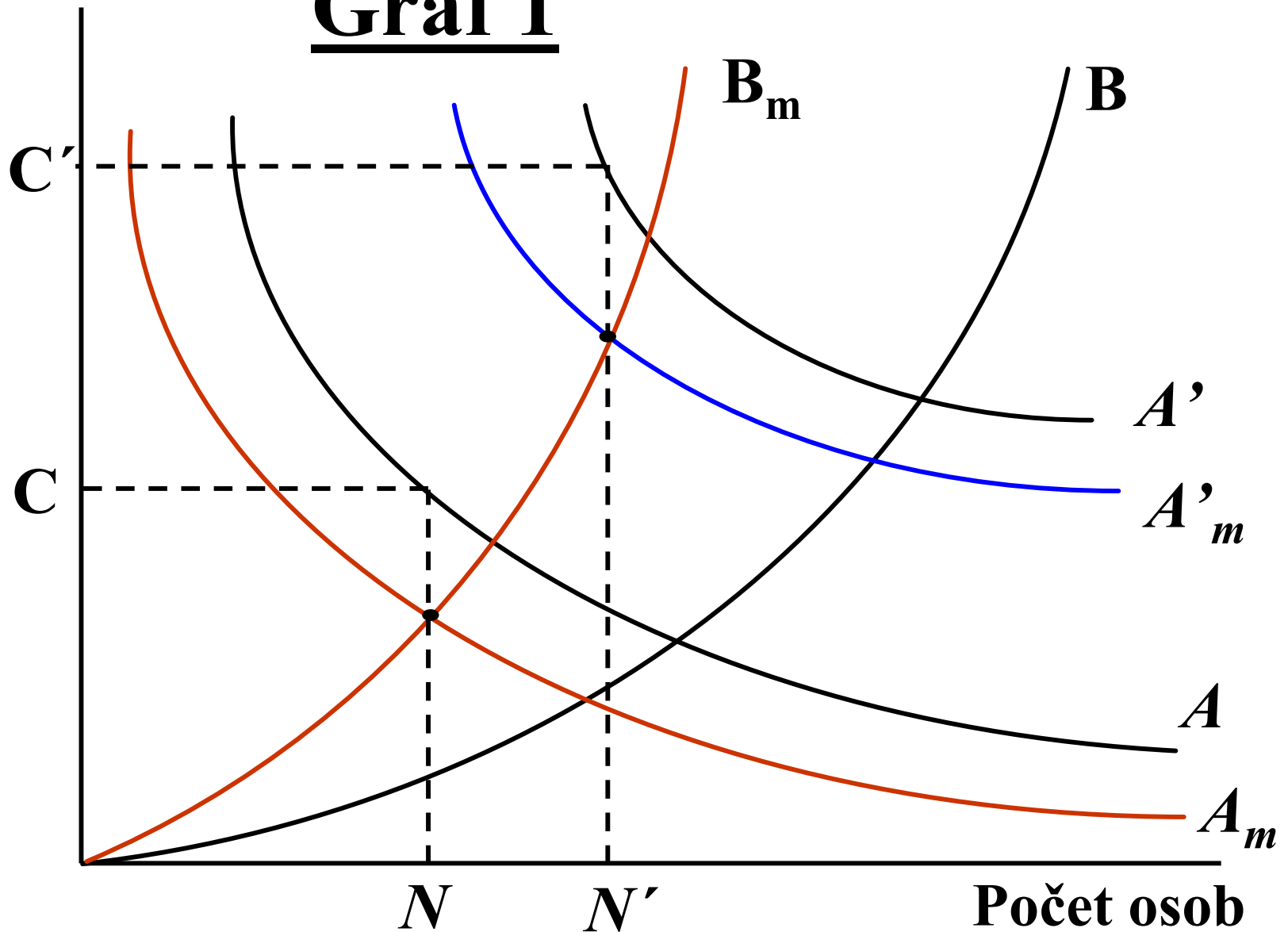
Ze spotřeby veřejného statku lze bez nákladů jiné skupiny lidí než členy klubu vyloučit (**teorie veř. statků = > vylučitelnost**)

Uvnitř klubu se o statek nesoutěží (**teorie veř. statků = > nerivalita**)

Náklady a užitky se mezi členy klubu dělí rovnoměrně

**Náklady
na osobu
(v případě
 A_m a A'_m
mezní
úspory na
osobu)**

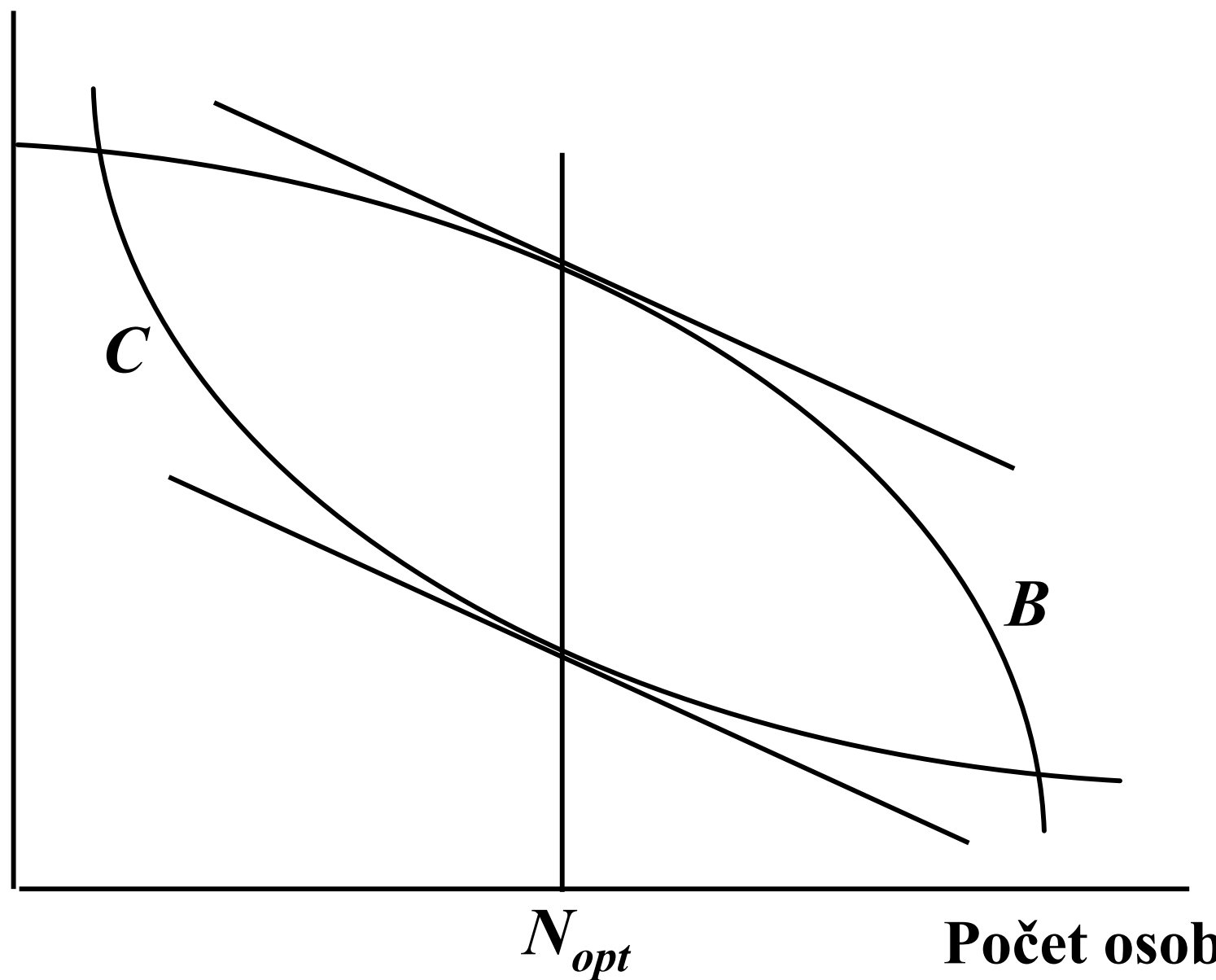
Graf 1

**Nalezení optimálních počtů osob N pro dané
úrovně služeb A nebo A'**

Nalezení optimálního počtu osob N pro daný veřejný statek (Buchanan)

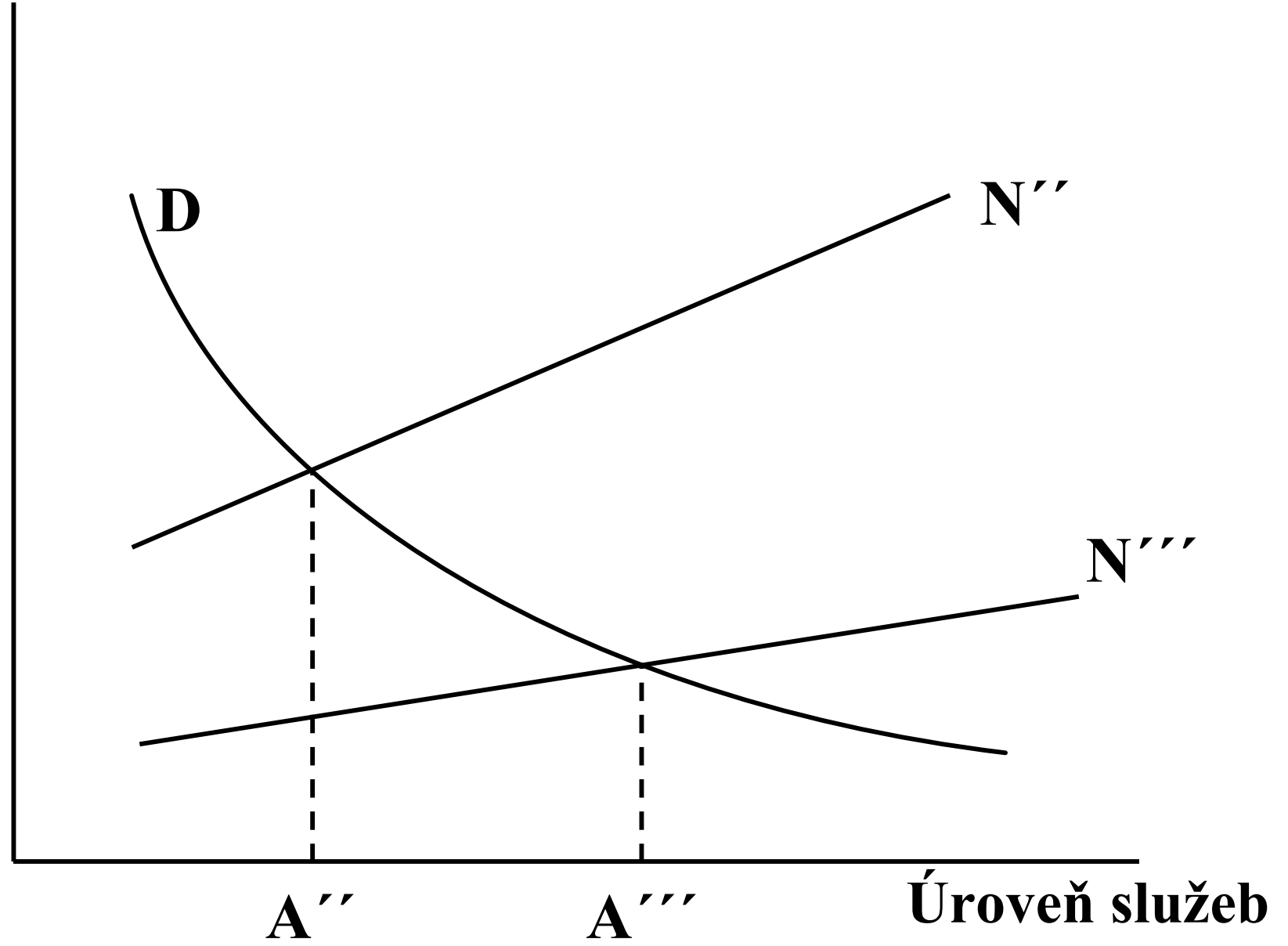
Náklady C
a užitky B
na osobu

Graf 2

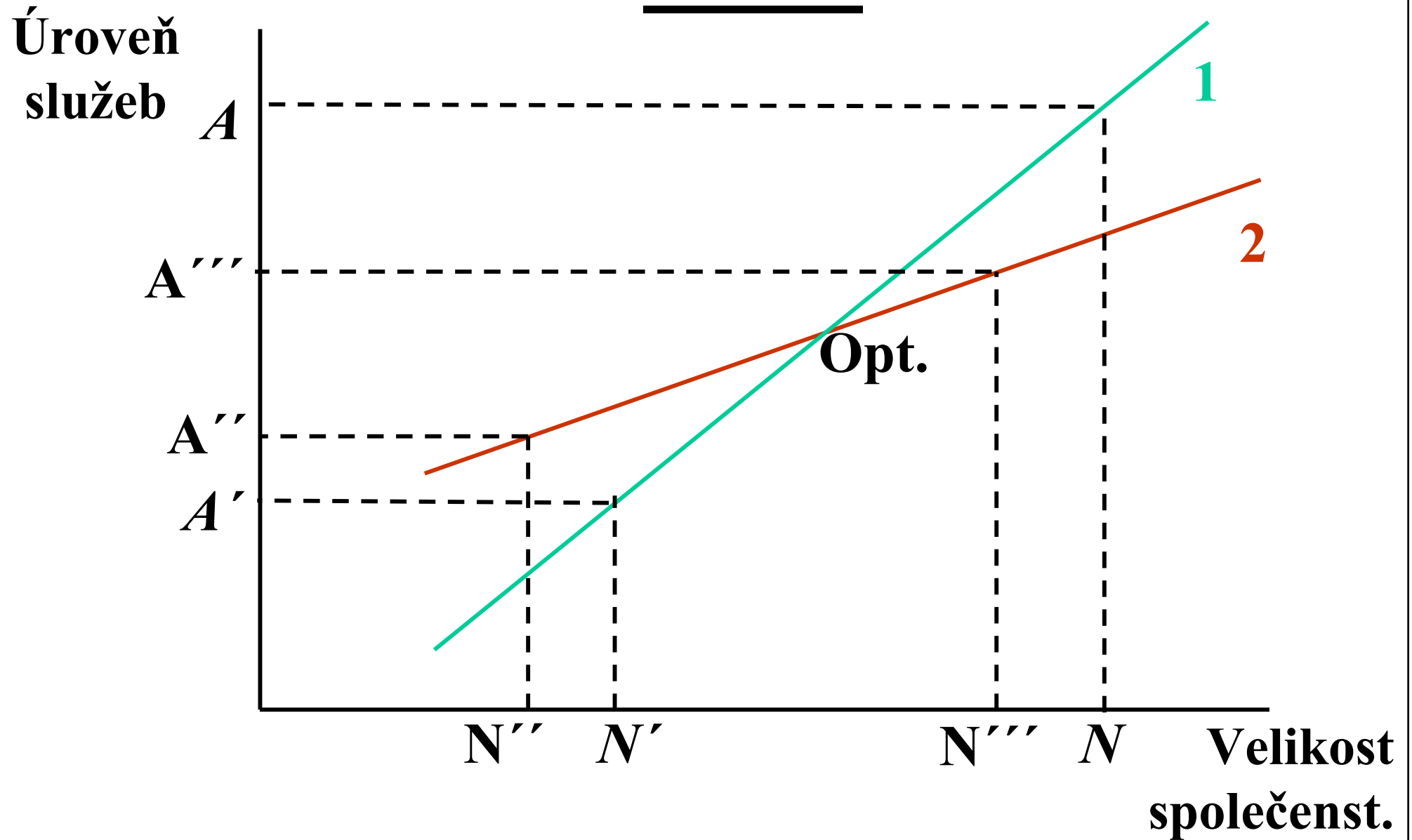
Náklady na osobu

**Nalezení optimálních úrovní služeb
A pro různé zvolené počty osob N**

(A)

Graf 3

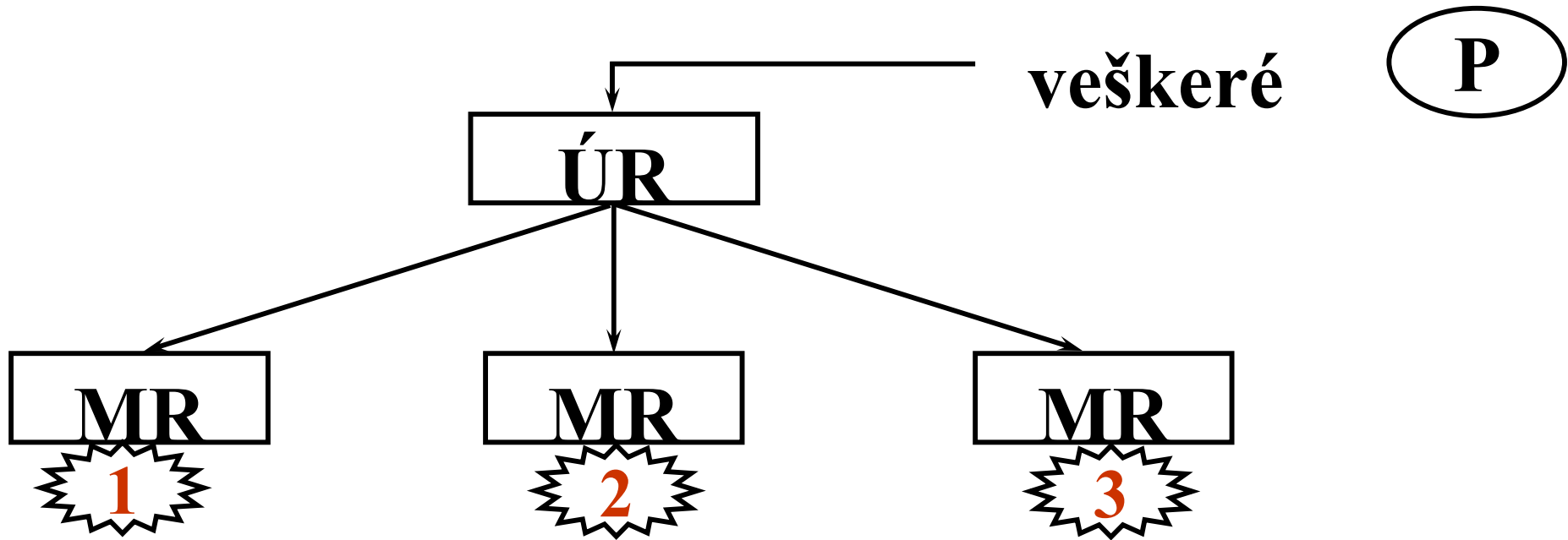

Optimální struktura velikosti fiskální skupiny (počtu osob N) a úrovně služeb A - sloučení grafu 1 a grafu 2

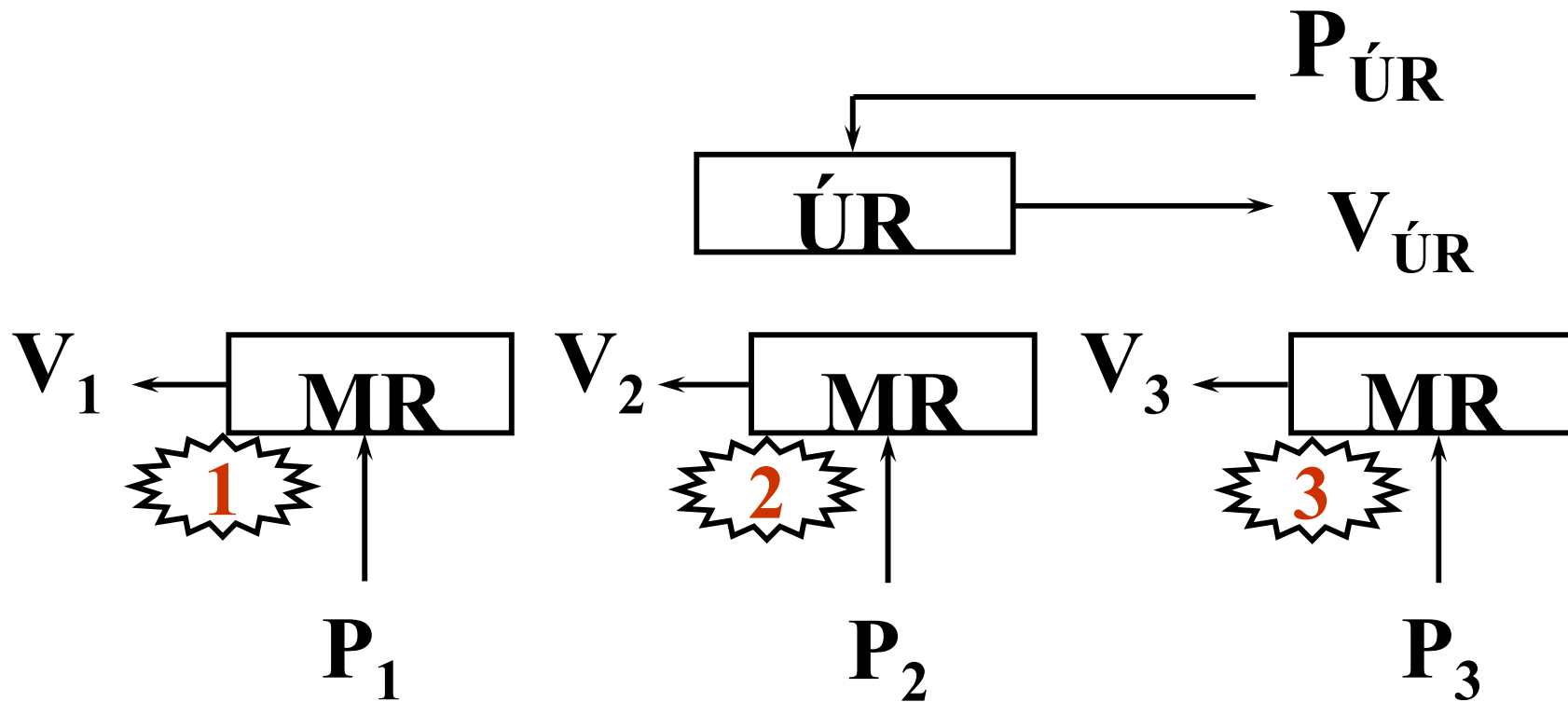
Charles TIEBOUT

- **hypotéza o možnosti vytvořit jednotlivé okrsky s takovou skladbou veřejných statků, která vyhovuje obyvatelům - ostatní se mohou přestěhovat („hlasování nohama“ = „voting with the feet“).**
- **KRITIKA - mnoho okrsků, lidé se neradi stěhují a stojí je to peníze (transakční náklady)**

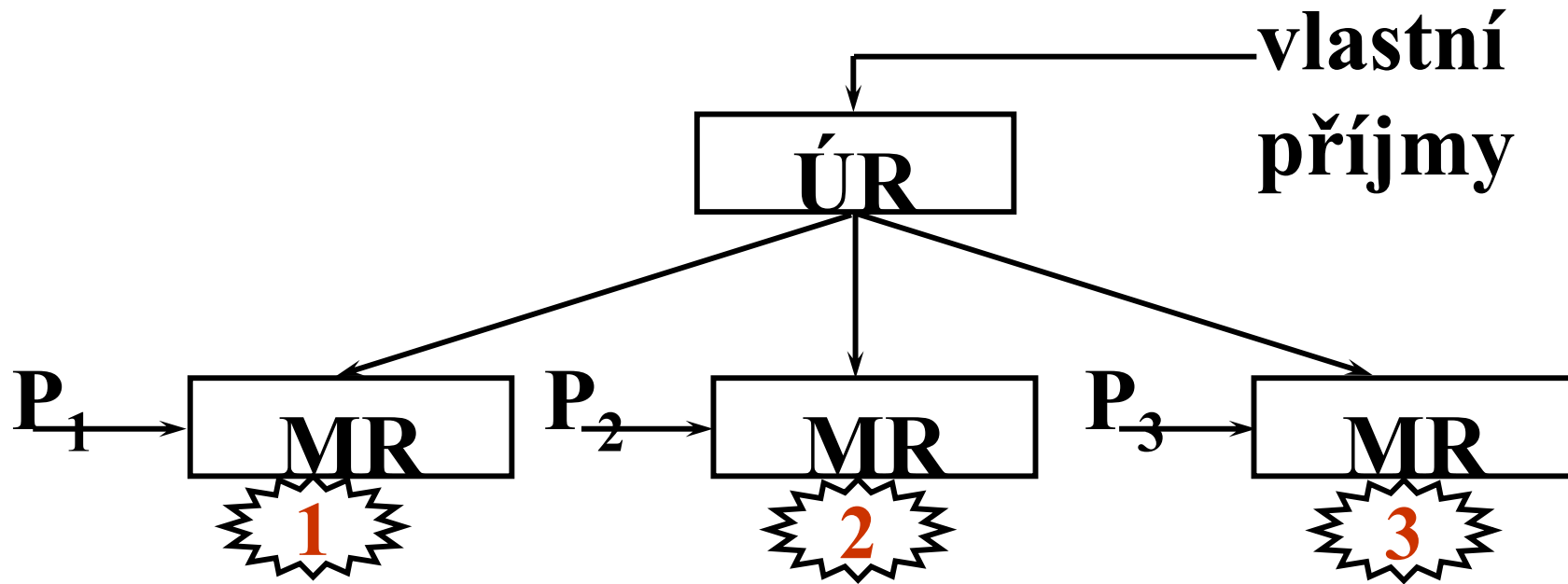
Plně centralistický

Plně decentralizovaný (model „vrstveného dortu“)

Kombinovaný model

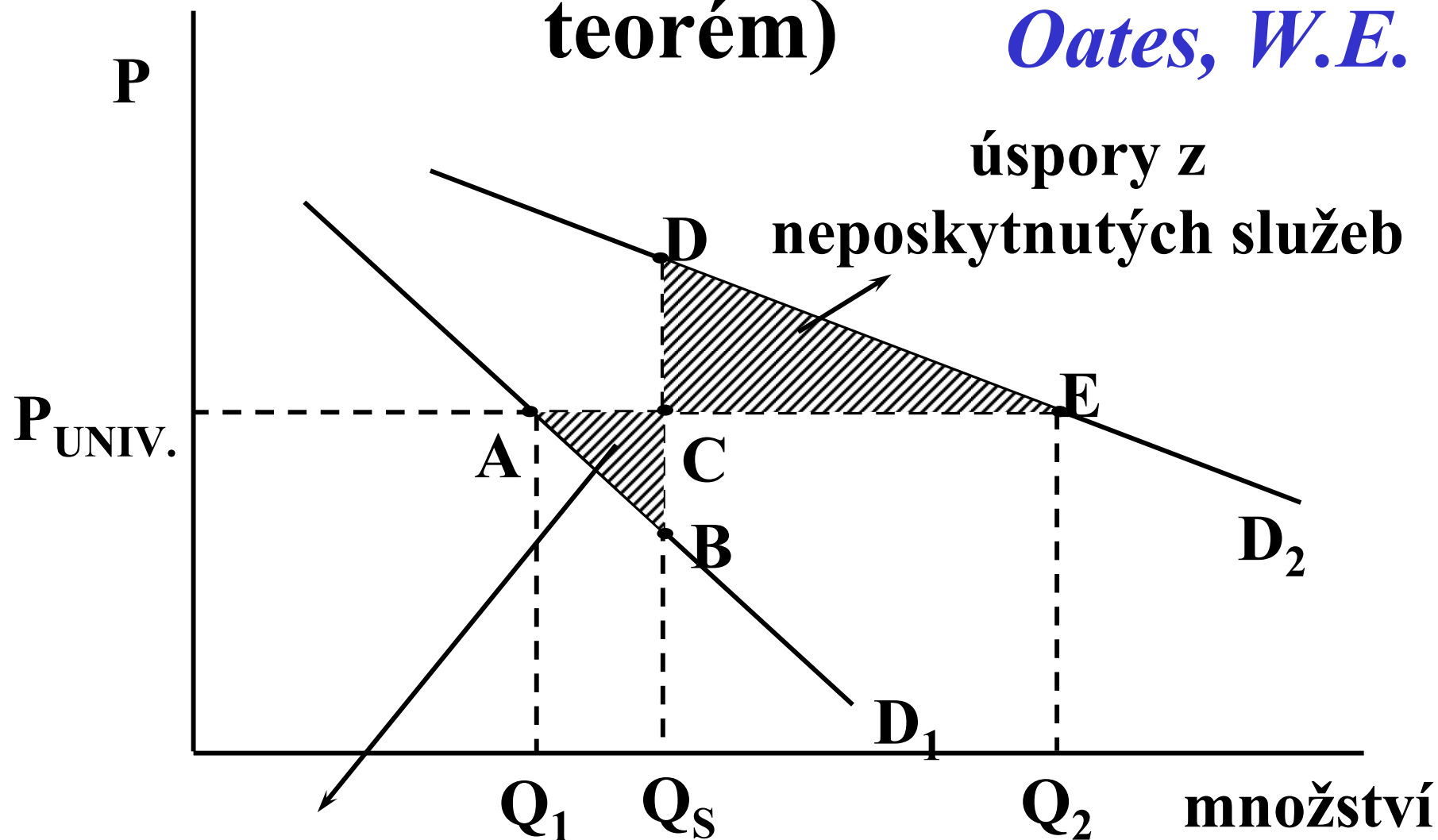

FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE

Ztráty z centralizace (decentralizační

teorém)

Oates, W.E.

Místní finance

Veřejné finance krajů, okresů, obcí ...

Problémy:

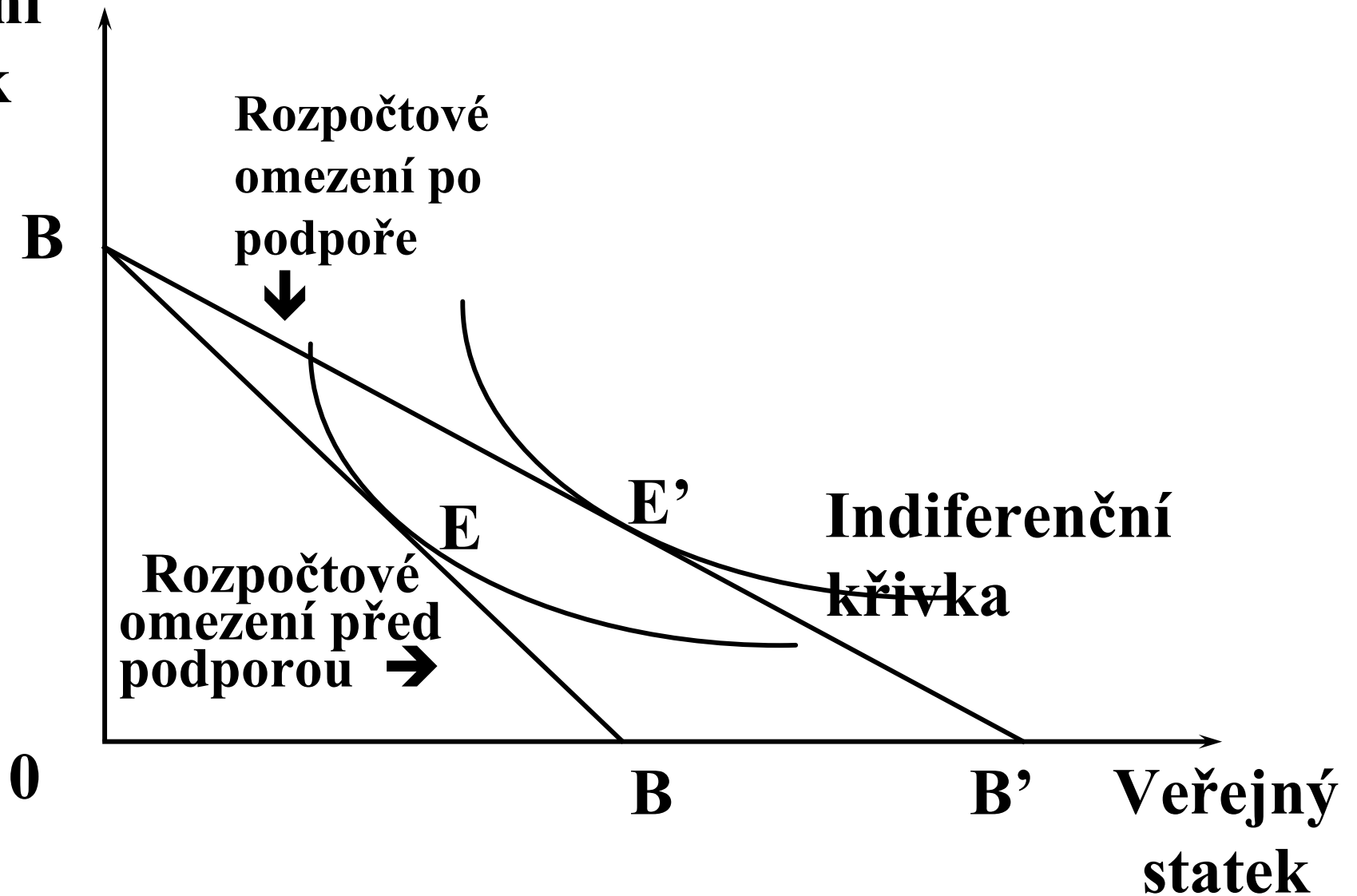
- **míra soběstačnosti**
- **míra přerozdělování v rámci všeobecné rozpočtové soustavy**
- **efektivnost alokační fiskální funkce na místní úrovni (*viz - teorie klubu*)**

Pojmy - daňová pravomoc, daňové určení

Efekt účelové dotace

Privátní
statek

Efekt neúčelové dotace

Privátní
statek

